

Khepert-Ankhu Papers

Lexique Philosophique Fongbe

© xdlpf, n°01, 08/2019

Nülentavó (abaque), Vlészódesínxóme (abduction), Nūmađójlé (absolu)

Mahougnon Sinsin

Abaque = Nülentavò; Abàkù

- *Vlšn/gbajěme* :

1- Nülentavò: nū (chose), lèn (calcul), távò (table, planche).

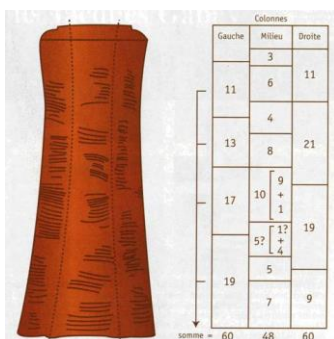
2- Abàkù: è dè sín glèku ᾗβαξ mè (tavò, àtè).

Tínmè:

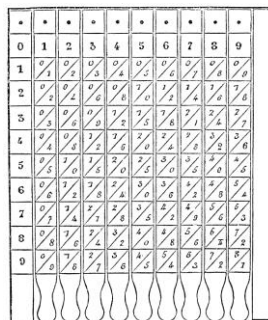
Atè e jí mexóxo le nò lèn nū dè e.

Điđe:

1- Ishango sín nülentavò (Congo, 25000 J.K¹) ; 2- Pythagore sín nülentavò.

1

2

¹ J. K. = Jè nùkòn nú Klísù (avant J.C).

Abduction = Vlédódesínxómε

- *Vlšn/gbajěme* :

Vlédó è è dè sin nùlènxó με é.²

- *Tínmè*:

Xódésínxómε dé wè bə xógbeta³ tən dō xokpən ä; loə, xóní⁴ tən kpodó desínme⁵ tən kpán ka vlé nùgbó.

- *Xlε*:

Xógbeta (ma xokpón):

Nù è ma nə ku ä dè nyi nùdáləwu ä⁶

Xóní (è xokpón):

Lĩndōn gbetó tən nə ku ä

Desínme (vlé nùgbó):

Lĩndōn gbetó tən nyi nùdáləwu ä.

Absolu:

Nūmadójlé, Nū-ayimaxlá (nom)

Nūvódewú, Nūmakándεkpò (adj.)

- *Tínmè*:

Nù è hugan nùbi é; nù è ma jə sín nùdídó dε wu a é.

- *Zě dō xo na*:

« Nùdε tíin bó nyí Nūmadójlé ze Ségbó-Gbenə nə ə wú à ? ».

Absoluité = Nūmadójlé-nyínyí

- *Tínmè*

Nù è Nūmadójlé nyí dō édeé sín gongən με é.

- *Zě dō xó ná*:

Hamelin dō xó dó lé è Spinoza lèntame dó Nūmadójlé-nyínyí Mawū tən gbən e wú.

(O. Hamelin, *Système de Descartes*, 1911).

² « Vlédó » = énoncé probable; « nùlènxó »/ «Xódésínxómε» = syllogisme.

³ La majeure

⁴ La mineure

⁵ La conclusion

⁶ «nùdáləwu » = Objet materiel